

FÓIA DIECESANĂ.

Organ al Eparchiei gr. or. rom. a Caransebeșului.

Apare odată în săptămână: DUMINECA.

<p>Prețul abonamentului: Pentru Austro-Ungaria pe an . . 5 fl. — cr. " " " " pe 1/2 an . 2 " 50 " " România și străinătate pe an . 14 franci " " " " " pe 1/2 an 7 "</p>	<p>Prețul inserțiunilor: Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edicte etc. tipărite de 3 ori, dacă conțin până la 150 cuvinte 3 fl., până la 200 cuvinte 4 fl., de aci în sus 5 fl.</p>	<p>Corespondințele sînt a se adresa redacțiunii „Fóia diecesană“; eră banii de prenumerațiune și inserțiuni la Tipografia diecesană în Caransebeș.</p>
---	--	--

Nr 782 B. ex 1886.

Publicațiune.

Congresul naț. rom. bis. ținut în anul cur. 1886 relativ la întrebarea, dacă în sinodul unui protopresbiterat se pot alege ca membri indiviđi, cari aparțin altui protopresbiterat, în ședința sa a X. din 18/30 Iunie a. c. Nr. prot. 128 a luat următorul conclud:

„De membru al sinodului protopresbiterat pöte fi ales și acela, care nu este membru al unei comune parohiale din acel cerc protopresbiterat, se recere însă, ca alesul să fie membru al vre-unei comune parohiale din metropolia noastră ortodoxă orientală romând.“

Ceia-ce prin acesta se aduce la cunoștința publică spre orientare și acomodare în casuri obveninde.

Caransebeș din ședința consistorială ținută în 8 Octomvrie 1886.

Episcopul diecesan.
Ioan Popasu m. p.

Nr. 783. B. ex 1886.

Publicațiune.

Congresul naț. rom. bis. ținut în anul cur. în obiectul interpretării §-lui 112 alinea a doua din statutul organic, în ședința sa a VII. din 17/5 Iunie a. c. Nr. prot. 102 a luat următorul conclud:

„Alinea 2 §-I 112 din statutul organic până la al VI. grad de sânge și al IV. de cuscrie are a se înțelege inclusive.“

Ceia-ce prin acesta se aduce la cunoștința publică spre orientare și acomodare în casuri obveninde.

Caransebeș în 8 Octomvrie 1886.

Episcopul diecesan
Ioan Popasu m. p.

Nr 464 E. ex 1886.

lubitulul cler și popor, Onoratelor comitete și epitropiilor parohiale din protopresbiteratele Lugoș, Făget, Jebel, Ciacova, Oravița și din părțile protopresbiteratelor Caransebeș, Verșeț și Biserica albă, încât acelea nu saũ ținut de fosta graniță militară!

Dar, binecuvântare și pace dela Dumneđu Tatăl și Domnul nostru Isus Christos!

Prin acesta vö aducem la cunoștința, că Înaltul Ministeriũ reg. ung. de culte și instrucțiune cu rescriptul seũ din 20 Mai a. c. Nr 19.150 a binevoit a dispune, că competențele de auctă școlară să le plătescă comunele nostre bisericesci și nu comunele politice.

În urmarea acestei rëndueii înalte avënd de aci încolo aucta școlară a o plăti comunele bisericesci gr. or. prin acesta dechiarãm de nulificată și scötem din viață ordinațiunea noastră din 17 August 1884 Nr 569 Ep. prin care pe basa contractelor bilaterale încheiate cu comunele politice am fost dispus, ca aucta școlară să nu-se plătescă din banii comunelor bisericesci fiind la plătirea aceleia îndatorate comunele politice.

Totodată dispunem, ca pentru plătirea regulată a auctei școlare comunele bisericesci pe viitorii să prelimineze în tot anul în bugetul lor de cult, competența de auctă școlară, pe care după încassare va avea a o subșterne dimpreună cu celealalte competențe diecesane pe calea oficiului protopopesic saũ a comisariului consistorial, la Cassa diecesană; eră competențele de aucta școlară restantă pe anii trecuți, vor avea a-se pune în bugetul de pre 1887 saũ 1888 și după ce se vor încassa a-se plăti la Consistoriũ.

Atât despre suma, ce fie-care comună bisericescă va avea să o plătescă pe tot anul cu titlul de auctă școlară, cât și despre restanțele de auctă de

pe anii trecuți, comunele bisericesci vor fi încunoșciute în curând.

Împătășindu-vă binecuvântarea noastră arhierescă sunt în

Caransebeș în 27 Octomvrie 1886.

Al tuturor

binevoitorii:

Ioan Popasu, m. p.

Episcop.

O pornire greșită.

Acest articol apărut în Nrul 43 din a. c. al foiei „Biserica și Școala” din Arad, fiind scris cu multă obiectivitate și în adâncă cunoștință a stărei lucrului, ne vedem îndemnați al publica și noi în deosebi și din motivul, ca onorabilul public cetitoriu să audă în cestiuine și o voce mai îndepărtată așa dicând de câmpul luptei, neinteresată și neangajată. Declarăm, că și noi subscriem din cuvânt în cuvânt cuprinsul acestui articlu, care este următorul:

Încât cunoșcem noi ómenii și împrejurările vieții noastre bisericesci-școlare putem constata cu totă țaria și puterea cuvântului, că om nu este între noi, carele să nu dorască, și să conlucre la ameliorarea stării învățământului și în special la ameliorarea salarelor învățătoresci.

Orî cum ar fi starea de astăzi a învățământului, și orî cum ar fi salarele învățătorilor nostri, un lucru nu se pôte tăgădai, și anume: că cu deosebire dela anul 1870 încóce nu s'ar fi făcut, ceea-ce cu puțință a fost atât pentru promovarea cauzelor învățământului în genere, cât și în special pentru ameliorarea salarelor învățătoresci în special. Și ca un fapt, ce dovedesce acesta, provocăm la împrejurarea, ca multămită îngrijirei poporului și administrațiunei școlare, astăzi avem mai în fie-care comună edificii școlare corespundătoare, ba în multe comune casele cele mai bune sânt școlele noastre, precum de altcum și trebue să fie în o societate, care voiesce să înainteze și să se ridice prin școlă. Prin ridicarea edificii școlare apoi nu s'a satisfăcut numai unei recerinte a învățământului în genere; dar s'a satisfăcut tot de odată, încât adecă s'a potut, și cel puțin în parte și ameliorării salariilor învățătoresci, și anume învățătorii din cele mai multe comune au locuințe corespundătoare, în timp ce de exemplu despre preoți nu se pôte dice acesta.

Pentru preoți puțin este ceea-ce s'a făcut, și s'a potut face în acesta privință. Puține foarte puține case parohiale avem, și puține s'au potut și ridica chiar din motivul, că ómenii nostri între cari la locul cel dintăi au fost preoții, s'au silit să ajute, și să ridice școlă. Cunoșcem multe casuri, în cari școlele s'au ridicat numai în urma multelor stăruințe ale preoților, — cari de sigur, dacă nu avea la inima lor cauza învățământului, de sigur nu staru-

iañ, ca să se edifice școlă în comună, când tot așa de bine ar fi potut să staruiescă a-se zidi case parohiale pentru dñșii.

Fapt este dară că la noi, și nu dicem numai la noi în diecesă, ci încât scim, în genere în întreaga provincie metropolitană, s'a făcut tot ceea-ce s'a potut face pentru înaintarea cauzei învățământului și ameliorarea salarelor învățătoresci.

Cu toate acestea între dnii învățători din diecesa Caransebeșului am vedut nascându-se o străină mișcare și după convingerea noastră o pornire cu totul greșită. Reuniunea învățătorilor din numita diecesă, întrunită tómpna trecută a luat un conclus: de a stărui, ca salarele învățătoresci să se urce la cel puțin 600 fl. v. a. locuință acomodată și altele, ér la din contra, dacă nu li-se va satisface acestei dorințe „vor apela la quvernul țerii.” etc.

Mărturisim, că pre noi ne-a suprins foarte mult acesta propunere, și ne-a durut, că în sinul corpului învățătoresc al nostru s'a potut nasce o asemenea greșită pornire. Și nu sântem numai noi, asupra cărora a făcut acesta rea impressiune mișcarea și pornirea, de carea vorbim. Acestă impressiune o a făcut conclusul sus provocat asupra întreg publicului român, carele doresce binele, și înaintarea școlei noastre confessionale, precum ni-o dovedesce acesta cele scrise în acesta privință în „Foia diecesană” din Caransebeș, precum și un articlu, apărut în numărul 83 din anul curent al jurnalului „Laminătoriu.”

Și cari sânt motivele, pentru cari numitul conclus au produs o impressiune atât de rea asupra publicului român?

Pentru omul, carele judecă asupra urmărilor, ce pôte să aibă un astfel de conclus asupra desvoltării școlelor noastre și în special asupra desvoltării poporului nostru, sânt foarte multe și foarte grave aceste motive.

Cel dintăi și cel mai mare motiv este, că pre când timpul, în carele trăim, în mod imperativ ne împune la toți, cari trăim astăzi și formăm generațiunea actuală, la toți de o potrivă: preoți, advocați, funcționari, învățători etc. să sacrificăm, și respective: să trăim cum putem, dar să lucrăm bărbătesce, ca prin lucrul nostru să se pótă ridica poporul, ca și el pre de altă parte să ne pótă ridica pre noi: pe atunci învățătorii, cari sânt conduși și respective conduc pornirea, cuprinsă în conclusul sus provocat, ne răspund: „noi voim plată mai bună; éră dacă nu voiesci să ni-o faci tu poporule, și nu te îngrijesci tu administrațiune școlară, ca să ni-se facă repede această plată mai bună, ne vom îngriji noi, ca să ni-o facă altii.”

Și acesta o dic chiar dnii învățători, cari au potut și pot vedea, și s'au potut convinge, că atât poporul cât și administrațiunea școlară au făcut și face tot ceea-ce pôte, ca să amelioreze salarele învățătoresci.

Da și noi dorim, și cu noi împreună dorește întreg publicul român, ca salariile învățătorescilor să se amelioreze. Și în ceea-ce ne privesce pre noi, nu odată am avut ocaziunea a ne pronunția în această privință, și a arăta, că salariile învățătorescilor, după cât cunoștem noi împrejurările de astăzi ale poporului nostru, nu se pot ameliora pre altă cale, decât *creând fonduri*; și în un articol publicat în doi numeri ai acestei foi mai astă veră, am arătat și exemple, prin cari în unele comune s'aun și făcut începutul a-să lucra cu succes în această direcțiune. Tot în acest mod se pronunție și articolul sus provocat din „Luminatorul” și sântem siguri, că toți cei-ce au studiat, și cunosc starea actuală a poporului nostru, și de sigur nu din alt motiv, decât numai curat din motivul, că pe altă cale de astădată nu se pôte.

Și pre această cale de sigur se pôte face mult, dar se înțelege cam încet, însă cu sporiu și cu trăinicie, precum s'a probat, și s'a constatat această pre deplin în unele comune.

Când am amintit însă în articolul nostru, că această cale este unica, sigură și posibilă, am amintit tot de odată, că precum toți de o potrivă avem datorința de a porni pre această cale cu puteri unite: tocmai așa datorii sânt a lucra cu noi ceialaltii membri ai bisericeii și dora în prima linie domni învățători, — cu atât mai vartos, cu cât în viața națiunilor nu se calculează pentru moment, ci se calculează și trebuc să se lucreze cu un calcul, carele să se estindă, și să prevadă pre sute de ani înainte.

Ei bine, dnu învățător întruniți în adunarea reuniunii, ținută la Bocșa 'și-au dis prin concludul, amintit mai sus, noi voim plată mai bună, dar voim acum, și dacă nu ni-o vor face ai nostri, vom lucra, ca să ni-o facă alții.

Care va să dică să se impună noi sarcini poporului. Când? Astăzi când poporul numai el știe, cum mai pôte suporta multele sarcini, ce le are, — astăzi când bantuit este până în suflet de anii cei mulți răi; și cercat, și silit este a trece prin o crasă economică din cele mai acute, când dacă merge cu produsele sale la piață, este silit să le lapede mai pre nimic.

Știe totă lumea și tot omul, carele a avut vre odată lucru cu poporul nostru, că este destul de darnic, când are și când pôte, — și am vedut cu ochii de multe ori, că acest popor a contribuit bucuros, cu ceea-ce a putut. Când nu are însă de unde, și când este destul de ars și de fript de împrejurările vieții sale zilnice, atunci omul, carele mai ține cât de puțin la densusul, nu va putea nici decât pretinde să-și vindă șuba din spinare, ca să pôtă presta noi și erași noi sarcini.

Dice poporul nostru și astăzi cuvintele: „dela noi toți, și noi dela nimenea.” Și de sigur nu înțelege nimic alta poporul, când dice aceste cuvinte, decât după cele multe pre cari le prestază, credința lui este, că lui nu i-să redă de ajuns, nu i-să face

din destul. Apoi chiar dnu învățători au potut observa pre ici, pre colo, că este o mare pedecă pentru mersul nostru cultural, că nu în tot locul este poporul nostru destul de îndulcit de folosele și bunătățile școlei. Și dacă astfel este starea lucrurilor crede, și pôte ore să credă cineva, că-l vom îndulci pre acest popor prin noi imposite pre sēma școlei, impuse afară de constituțiunea bisericească și în urmare fără scirea și voia lui?

Noi credem că nu.

Fapt este apoi pre altă parte, că prin o bună manieră, și arătându-i noi toți ceice ne ocupăm cu școla, că școla este o binefacere, carea îl învătă, și depride, cum să se ajute în lipsele sale, și cum să se ridice mai ușor pre tôte terenele: atunci de sigur vom ajunge, să-l facem să se identifice pre sine, și să-și identifice tôte interesele sale cu școla.

Ajungând stadiul acesta noi așa sperăm, că vom putea toți să ne schimbăm starea și sörtea spre mai bine, nu cu sila și cu blesteme și cu mai altele; ci cu voia și cu dragostea și cu bună înțelegere. Era când vom putea ajunge acest stadiu, depinde curat numai dela noi, și respective dela dnu învățători.

Dar să dicem, că se vor pune tôte petrele în mișcare, ca salariile învățătorescilor să se ridice prin noi imposite grele, eiectându pre popor. Gândit-au însă dnu învățători ceice au luat acel conclud, că ce fel de reacțiune s'ar putea produce, dacă s'ar lua astfel de dispozițiuni, și că ce urmări triste ar putea avea pentru întreg organismul nostru și în special pentru școlă astfel de măsuri și dispozițiuni?

Noi credem, că nu.

Să presupunem însă cu tôte acestea, că comitetul reuniunii concerninte ar stărui, că concludul luat să se realizeze; dar poporul, carele plătesce și administrațiunea bisericească-școlară n'ar putea afla mijlocele materiale trebuincioase spre al pune în practică — pentrucă bine înțeles să fie, b inavoința și zelul în această privință există la toți factorii, chemați a-să ocupa de înaintarea cauzei școlare; — și că acel comitet neaflând mijlocele la noi pentru realizarea acelui conclud s'ar adresa cătră guvernul țării. —

Să presupunem apoi, că guvernul, carele dispune de multe mijloce, ar satisfice acelui conclud, și ar decreta, ca salariile învățătorescilor să se ridice la suma de 600 fl. cu tôte accesoriile. Care ar fi ore urmarea unei astfel de dispozițiuni?

Noi nu șcim, și nu putem ști, care ar putea fi în un atare cas consecința, respective dispozițiunea și dispozițiunile, în carea s'ar îmbraca consecințele. Ceea-ce șcim noi și ceea-ce pôte ști tot omul, este regula generală: că cel-ce plătesce ascēptă totdeauna dela cel plătit, ca să-i facă serviții; și cu cât cel plătit este mai bine plătit, cu atât sânt mai multe și mai mari servițiile, cari i-să cer de cătră cel ce îl plătesce; ér dacă cel ce plătesce

constată, că ómenii plătiți de densusul nu voesc, său nu pot, să-i facă servițiile, ce li-le cere, atunci neapărat îl înlocuiesc prin alții, cari au și dispozițiunea și cualificațiunea pentru acest scop.

Dar să nu mergem mai departe în această direcțiune cu atât mai vértos, că cele díse până aci le credem de ajuns, pentru-ca să se vedă, și să se cunoscă, că greșită este pornirea, de carea vorbim, și că ar avea niște urmări, cari ar lovi în toți, dar mai greu și cu mai multă vehemență ar lovi chiar în dnii învătători, — de ce însé se ne ferescă Dumneđeń.

Adunarea generală de toamnă a comunității de avere.

Comunitatea de avere a fostului regiment ban. rom. Nr. 13 a ținut joi în 13/25 Noemvrie a. c. adunarea sa generală ord. de toamnă, sub presiul președintelui comitetului a Ilustrității Sale dlui general și deputat dietal *Traian Doda* și în presința Magnificenței Sale dlui vice-comite și consiliar reg. *Emeric de Jakabffy* ca comisariu ad hoc denumit din partea guvernului și fiind de față 84 de reprezentanți.

O deputațiune esmisă din sinul reprezentanților invitând la ședință atât pe președintele adunării cât și pe comisariul guvernial, ambii între urări de „să traiescă” ocupă locul la masa presidială. Președintele constată apoi capacitatea adunării generală de a aduce decisiuni valide, presintă pe dl comisariu guvernial între urări de „să traiescă” și după designarea notariului pentru purtarea protocolului, dechiară ședința de deschisă.

Urmază raportul general despre activitatea comitetului dela ultima adunare generală. Notificarea răposării fostului comisariu guvernial *Carol Tabajdi* adunarea generală o ia la cunoștință cu cuvintele: „Dumneđeń să-i erte păcatele.” Răposând conducătoriul oficiului de ecomie *Kaltner* în 18. Iulie a. c. acest oficiu a fost condus în cele economice de vicepreședintele *Iosif Seracin*, érá în cele tehnice de forestierul superior *Anton Dyk*. Contractul cu anteprenorul *Eisler* a suferit o modificațiune, căci deși anteprenorul este îndatorat prin contract a tăia și cumpăra în tot anul 25.000 de goruni în pădurile dela *Dubova* lângă Dunăre, el în urma încetării totale a exportului cătră România și a micșorării aceluia în Serbia și Bulgaria, pe basa învoelei reciproce a tăiat în anul economic trecut numai 15.000 de goruni, érá în anii 1886 și 1887 va tăia éráși mai puțin, adecă numai 10.000 de goruni. Pompierilor din *Bozovici* li s'a dat gratuit lemne de gorun, însé de cele pârjolite său căđute, pentru facerea unui turn necesariu la exerciții. Înființarea unei școle separate pentru aspiranții la posturi de codreni nu o a aprobat în Ministeriu, ei respectivii aspiranți vor avea a frecuenta școlile înființate de stat pentru pregătirea și cualificarea de codreni apti, precum este d. e. cea din *Timișóra*. Comitetul propune și adunarea generală apróbă stipendii de câte 150 fl. pe an

plus spesele călătoriei pentru atari aspiranți din teritoriul comunității de avere, avënd la timpul seú a se escrie concurs pentru asemenea stipendii. Deja în anul trecut au fost trâmși cu stipendii 2 indiviđi.

Mai departe se aduce la cunoștință, că în Ministeriu ung. reg. în rescriptul seú din 3 Aug. a. c. nu a luat în considerațiune representațiunea subșternută de adunarea generală din 31 Mai a. c. prin care sa reclamat dreptul adunării generală de a verifica pe membrii aleși, rămânând astfel tot comisariului guvernial concreeđută esaminarea actelor electorali. Reprezentantele *P. Drăgălina* propune și adunarea decide subșternerea unei representațiunii în această caúsă la dieta țerei.

În preliminarul pe anul viitoriu 1887 se propune și acceptézá sistemizarea unui post de secretariu cu rangul, sălariul și emolumentele unui forestier superior, apoi sistemizarea definitivă a postului de al II. contabil, mai departe așezarea la fie-care din cele 4 foresterii a câte unui post de contabil, avënd înțetate la ocuparea acestor posturi practicantii de forestărie, apoi a câte unui cancelist sau scriitoriu, care se fie luat din statul codrenilor neapfi pentru serviciul mai greu din pădure, dar cualificați pentru serviciul cancelarial.

În revirile espuse din *Lindenfeld*, *Poiana-Busca*, *Certegul haiducilor*, *Ogradena*, *Rudăria*, *Șopotul-noú* și *Stancilova* se înmulțesc personalul codrenilor cu 7 codreni. La toți codrenii li se rădică léfa lunară dela 15 fl. la 20 fl. Se votézá mai departe și alte spese mai mărunte.

La aceste spese votate de noú vine a se adauge sumele preliminarului ordinariu din anul curent 1886 și astfel suma tuturor recerințelor pe anul 1887 se va sui la . . . . . 164.307 fl.

Spre acoperirea acestor spese este destinat venitul preliminar din diferitele resurse ale comunității de avere cu . . . . . 267.577 fl. așa în cât ar rămănea un prisos de . . . . . 103.270 fl. din care sumă, încât vor ajunge banii gata, se vor da ca și până acum împrumuturi pelângă ipotecă suficiente la cei împăduriți.

Planul de cultură și preliminarul celor 4 case administrate de comunitatea de avere se iaú la cunoștință.

Se primesc demisiunările practicantilor *Alexandru David* și *Ilie Brăila*. Apoi se demisiunézá din oficiu practicantul *Lazar Iovici*.

După resolvirea unor cestiuni mai mărunte și resolvirea mai multor petițiunii, se pune la ordinea dílei alegerea funcționarilor în locurile vacante. Deci cu aclamațiune său ales:

Anton Dyk de administrator silvanal și conducătoriul al oficiului de economie din *Caransebeș*; *Sigmund Ujsági* de substitut al conducătoriului; *Dușan Marcovici* de forestieriu provisoriu apoi de practicant silvanal academicii absoluți: *Kitratshchek*, *Pauer*, *Giller* și *Lătera* cu îndatorirea, ca după 2 ani de praxă se depună esamenul de stat prescriș în *Budapesta*.

În comisiunea pentru revisiunea socotelor pro 1886 s'au ales dnii: *Isaia Stoica de Hufeg*, *Savu Grozavescu*

și *Behabets*, apoi în aceia pentru autentificarea protocolului domnii *Iuliă Musta* și *Toma Corici*. Și cu acestea ședința s'a încheiat.

Cestiunea continuității Românilor în Dacia înaintea congresului orientaliștilor în Viena.

Nu puțin sgomot s'a făcut zilele trecute despre o lucrare, pe care ar fi cetit-o dl Hunfalvy în congresul orientaliștilor dela Viena, și în care acest învățat Ungur se silește a dovedi, cumcă naționalitatea română e nouă în Dacia lui Traian, venită târziu de preste Dunăre, născută în Balcani și mai câte altele. Este adevărat, că lucrarea în cestiune era scrisă și gata de a fi comunicată congresului, dar' cetită n'a fost în realitate decât numai un fel de introducere, ér restul a rămas necetit, și étă pentru-ce: De îndată-ce dl Hunfalvy începuse a-și desfășura teoria, dl B. P. Hașdeu s'a sculat cerându-i voie de a-l întreprinde pentru a-i pune o întrebare. Dl Hunfalvy consimțind, dl Hașdeu l'a întrebat: De ce ôre calul scopit se chiamă *hongre*, adecă „Ungur“? Fiindcă meșteșugul scopirii cailor era fôrte îndatinat pe țermul stâng al Dunării dejos în tot cursul vécului de mijloc, începând încă din secolul al IV-lea, după mărturia lui Ammian Marcelin, astfel că Francesii, căpătând cai scopiți de prin Ungaria, i-au numit *hongres*.

Acest cuvânt ar fi deajuns el singur pentru a dovedi, că în vécul de mijloc Ungurii locuia în patria lor de astăzi, dacă neșchine s'ar apuca cumva a născoci o teorie contrară. Dar atunci este și mai sigur, că Românii sânt la póelele Carpaților cel puțin tot atât de vechi ca Ungurii, căci în întreaga Europă centrală și nordică calul scopit nu se chiamă „Ungur“ ca franțuzesce, ci „Român“, nemțesce *Wallach*, în limba svédiană *valack*, în limba litvană *volukas*, în tóte dialectele slavice dela Nord și numai dela Nord *valah* și *vohoh*, fiind-că în întreaga Europă centrală și nordică acest fel de cai se aduceau în vécul de mijloc, fără intervențiunea Ungurilor, deadreptul dela Români, prin urmare Românii locuia aci, ér nu preste Dunăre. Dl Hunfalvy nu scia ce se răspundă la o întrebare atât de pragmatică, când étă se scólă dl profesor Alfred Ludwig dela Praga, ridicând o altă obiecțiune. Dacă — dice renumitul sanscritist boem — Românii ar fi venit din Bulgaria, atunci capitalele lor cele mai vechi ar fi fost aprópe de Dunăre, precând istoria ni le arată din contră la Nord, în Carpați, și pogorîrea de acolo urmază cu mult mai târziu. Ambele întreprinderi au produs o senzațiune atât de învederată între ascultători și au încurcat atât de reu pe dl Hunfalvy, încât el abia a putut se îngâne de câteva-ori câte un „nu știu“ sau „cestiunea trebuie studiată“, și apoi a declarat, că nu mai cetesce memoriul seú fiind prea lung, ei îl depune pe birou pentru a fi publicat în buletin. Étă tot ce a făcut învățatul Ungur, dar nu încă tot ce i-s'a făcut lui, căci preste trei zile, dinaintea acelorași membri ai congresului, dl Hașdeu a cetit o lucrare a sa „*Sur les élé-*

ments turcs en roumain“, în care din nou prin alte argumente a combătut teoria d-lui Hunfalvy, fiind aplaudat și fără a se ridica o singură voce împotriva.

„Convorbiri literare“.

Sfințirea bisericeii din Borlova.

Biserica cea edificată de curând în comuna Borlova prin arhitectul român *Adrian Diacon* cu adevărată artă, despre carea cu drept cuvânt se póte dice, că e cea mai frumoasă împrejurul Caransebeșului, este o nouă și strălucită dovadă despre aceea, că ce este în stare a produce zelul neobosit și buna înțelegere între conducătorii unei comuni.

Biserica cea veche n'a putut fi satisfăcătoare trebuințelor unei comuni așa de mare cum e Borlova. În lada bisericeii se afla abia 1200 fl. și dacă bravul preot *Mich. Drăgălina*, secundat de învățatoriul *I. Radoi*, primariul *Ianășel* și notariul *Roitan* au dis: vrem ca să-să redice o casă de rugăciune lui Dumnezeu demnă de comuna noastră, curând cuvântul trup saú făcut.

Archangelii Mihail și Gavril au fost aleși de patronii ai bisericeii celei noi. În această zi designată pentru sfințirea bisericeii, poporul din Borlova plin de bucurie și fericire s'a îmbrăcat în haine sərbătorești și de dimineța saú adunat cu mic cu mare la hotarul comunei spre primirea numeroșilor oșpeți, cari în frunte cu P. C. S. părintele protosincol *Filaret Musta*, sosiră în comună pe la 9 ôre dimineța, Poporul la sosirea oșpeților erupse în strigăte de „se trăiască“, scolarii aruncau flori în căruțele oșpeților, iară învățatoriul *Radoi* în numele poporului a salutat venirea oșpeților.

Sfințirea bisericeii celei noi s'au sêvêrșit prin Părintele protosincol *Filaret Musta* asistat de preoții *Uzonescu* și *Drăgălina*. După terminare s'a adus cu procesiunea sf. antemis dela școlă, unde în decursul zidirei bisericeii saú ținut slujba djească au urmat apoi celebrarea sf. liturgii sub decursul căreia, corul vocal al plugarilor din loc sub conducerea învățatoriului *Radoi* au esecutat cântările cu multă precisiune. Sub priceșnă preotul dinloc, *M. Drăgălina* ținu o cuvântare bine nimerită făcând istoricul zidirei sf. bisericeii și aducând mulțumită la toți cei-ce au ustenit și jêrtfit la altariul lui Ddeú.

După terminarea sf. liturgii oșpeții si un număr însemnat din popor s'au întrunit la masa, ce s'a dat în sala școlii întru amintirea zilei, pentru care scop economul *Vichentie Sulea* a dăruit suma de 100 fl.

Sub decursul prânzului s'au ținut numeroșe toaste: pentru Majestatea Sa Împêratul și regele nostru *Fransisc Iosif I.*, pentru Ilustritatea Sa Dl Episcop diecesan *Ioan Popasu*, pentru Dl. protosincol *Filaret Musta*, pentru Dl arhitect *Adrian Diacon*, pentru preotul *M. Drăgălina* și ceialalți conducători, pentru secretariul consistorial *Ioan Bartolomei*, pentru economul *Vichentie Sulea* etc.

Au urmat apoi petrecerea de joc până dimineța.

T. B.

Varietăți.

Dinsticțiune. Escelenția Sa, dl comandant de cor din Timișoara. Locoteninte de Mareșal campestru *Contele Cristof Degenfeld-Schonburg* a fost decorat cu ordul coronei de fer clasă primă.

Subfiliala (Banknebenstelle) băncei naționale austro-ungarie, ce se va deschide din 1 Decembrie nouă a. e. în *Caransebeș*, va fi subordonată filialei băncei din Timișoara și va fi condusă de cassa de păstrare din loc. Acastă subfilială are acea însemnătate, că în loc de a se trimite cambii, bani și alte efecte de preț la filiala băncei în Timișoara, aceste se pot depune la cassa de păstrare din loc, care eșecută comanda mai departe.

Iubileul împăratului. În 2 Decembrie cal. n. se împlinesc 40 de ani, decând împăratul *Ferdinand I.* a abdicat la tronul monarhiei habsburgice în favorul nepotului său *Francisc Iosif I.* În Viena se fac pregătiri mari pentru de a serba cu pompă jubileul de 40 de ani, decând Maiestatea s'a suit pe tronul augustilor săi predecesori.

Procesul Românilor gr. or. din Brașov în contra Grecilor s'a hotărât septemăna trecută în a doua instanță la curtea de apel din Budapesta. Acest proces s'a intentat în contra bisericii grecesci „*Sta treime*“ în scopul, de a ajunge în afacerile ce aparțin acestei biserici precum și în ceea-ce privește administrația, dar mai ales afacerile de avere, la o paritate cu Grecii. În prima instanță (la tribunalul din Budapesta, delegat de Maiestatea Sa, pentru pertractarea acestui proces) actorii au fost respinși cu cererea lor. A doua instanță a hotărât în același înțeles, formulându-se sentința cu deservire în favorul Grecilor, declarând biserica a „*Steii Treimi*“ în parochia ce aparține aceleia de națiune-grecă. Spesele procesuale s'au sistat împrumutat. — Români vor apela și la a treia instanță, la curtea de casațiune din Budapesta.

O sărutare mortală. Nu de mult a fost numit Dr. *Coloman Hladik* — un tiner abia de 23 ani — medic la „*Johannesspital*“ din Budapesta. Decretul a fost subsemnat deja de primarul orașului, nu a putut fi însă immanuat junelui medic, de vreme ce *Hladik* a părăsit această viață în scurt timp și într'un mod de tot sdruncinătoriu. O iubire nespūsă îl lega de fratele său de 20 ani, farmacistul *Iosif Hladik*, și când s'a îmbolnăvit acesta de șarlac, a lăsat să îl ducă în *Johannesspital*, unde tinerul farmacist, cu totă grija întreprinsă de fratele său, a murit în scurt timp. Când zăcea *Iosif Hladik* în sieriu, s'a aplecat fratele său pentru a-i da ultima sărutare, și acesta a fost ruina lui, el a supt veninul șarlacului în sine și după trei zile a fost și densus un cadavru.

Confiscarea unei broșuri române. Ministrul de interne a provocat toate municipiile țării a confiscă toate exemplarele aflătoare ale broșurii: „*Românii de preste munți*.“ Acestor provocări e alăturată sentința judecătoreiei din *Mureș-Oșorhei*, după care se demândă confiscarea broșurii din cestiune în înțelesul §-lui 62 al legii penale.

Obiecte prețioase aflate. Lucrându-se la zăgazurile lângă *Medveș* s'au aflat mai multe vase cari au fost lucrate din argint curat, și cari au fost împodobite cu figuri în reliefuri foarte înalte. De minunat e, că talerele se află aproape în stadiul, în care s'au lucrat. Aflătura a fost dăruită din partea inginerului respectiv directorului societății pentru regularea riurilor *Timiș-Bega*, dlui *Iancovici*.

Convenția comercială cu România. Conferența vamală austro-ungară a ținut în 22 l. a. n. două ședințe sub presiunea secretarului de stat *Mattekovics*, și s'a hotărât asupra unei schițe a instrucțiunilor pentru eventuala reîncepere a negocierilor pentru încheierea unei convențiuni vamale cu România.

Semne triste! Din secuime „*Telegr. român*“ aduce știrea, că omenii desperază cu totul de a mai putea trăi aici. Emigrările către România nu se mai fac ca până acum, ele au devenit mai dese, ba veți chiar mase de omeni, trecând în țera vecină. Și nu numai țilerii dar maiestri mari; cu deosebire ciobotarii din *Kezdi-Vásársely* au pus taga cu totul și au trecut munții. Pricina e ușor de aflat!

Casuri de morțe. *Paul Fizeșan* paroch în *Toracul mic* a răposat în 1 Noembrie, era *Ilie Cristof* paroch în *Petroșnița*, a răposat în 5 Noembrie a. e. Fie-le țărna ușor și memoria neuitată.

Bibliografie.

Fântânile și Codicii dreptului bisericesc ortodox cu un apendice, care conține învățătura celor 12 apostoli, tradusă din textul original grecesc, de dl profesor *Constantin Popovici* jun. Tipăritură separată din „*Candelă*.“ *Cernăuți*. Fditura autoriului. Tipografia arhiepiscopală. 1886. Prețul 1 fl. v. a. seu 2 lei 50 bani românești.

Dela edițiunea „*Amicul Familiei*“ din *Gherla* nis'a trimis, spre vedere: *Numerii 76 și 77* narațiunea istorică după *Wachsmann de Tanco*, prețul 30 cr; *Fântâna dorului* novelă din popor de *G. Simu*, prețul 10 cr. 10 esemplare constau 80 cr; *Puterea amorului* novelă de *Paulina C. Z. Rovinar* prețul 20 cr. 6 esempl. 1 fl; *Probitatea în copilărie* schiță din sfera educațiunei, prețul 10 cr, 10 esemplare constau 60 cr.

Novele de Nic. Gane, edițiunea II, 3 volume. *Poesii* tot de *Nic. Gane*, 1 volum. *București și Iași* 1886. Despre aceste opuri literare „*Convorbirile literare*“ se exprimă în următorul mod: „*Scrierile dlui Gane* s'au bucurat de o neîntreruptă favoare pelângă publicul cetitor român. Subiectele alese din viața poporului nostru, stilul ușor și cam înflorit, limba corectă, luată din graiul viu al poporului, prin urmare tot-deuna naturală, toate acestea au dat un farmec special scurtelor narațiuni ale autorului.“ Tote aceste opuri se pot procura și prin librăria diecesană.

CONCURS.

Pe baza deciziei adus în putere ș-lui din 63 stat. org. în ședința Comitetului protopresbiteral gr. or. rom. al Panciovei, ținută în 11 Septembrie 1886, care decis s'a încuviințat și din partea Ven. Consistoriului diecesan cu ordinațiunea ddto 18 Octombrie 1886 Nr 850 B. prin acesta se eserie concurs pentru ocuparea definitivă a postului de protopresbiter gr. or. rom. în tractul Panciovei.

Competenții au să dovedească, cumcă posed minimum calificațiunea normată în §. 15. lit. a din regulamentul pentru parochii de classa I-a, având și testimoniul de maturitate.

Între competenți asemenea calificați va fi preferit acela, care va proba, că a făcut studii la vre-o facultate juridică ori filosofică.

Emolumintele împreunate cu acest post sânt:

1) *Dotatiunea împreunată cu parochia protopresbiterală vacantă din Uzdin*, constătătoare din una sesiune parochială de pământ întrăgă, birul și stola parochială îndatinată dela familiile amintitei parochii.

Devenind însă în decursul timpului vacantă o parochia din comuna Satul-nou, carea prin măritul Congres național bis. ținut în anul 1881 este hotărâtă de loc central al Protopresbiteratului, protopresbiterul ales va avea să se mute în comuna Satul-nou și să ocupe parochia vacantă de acolo cu dotatiunea ei în locul celei din Uzdin, carea apoi se va ocupa de alt preot.

2) *Birul protopresbiteral anual* dela preoții tractului conform punct. 32 alinea c) din rescriptul declaratiunii iliric.

3) *Tacsele pentru ședulele de comunie* cu câte 2 fl. fie-care ședulă.

4) *Paușalele de călătorie* prestânde din partea Ven. Consistoriului în sumă anuală cu 100 fl.

Protopresbiterul ales va avea să locuască în comuna, în carea se află parochia protopresbiterală.

Să observă, că escrierea de concurs pentru acest protopresbiterat se face între marginile deciziei cons. din 15 Mai 1886 Nr. 416 B. publicată în „Fóia diecesană” Nr 23 a. c. cu comunele înșirate în acea decisiune.

Doritorii de a concurge la acest post de protopresbiter vor avea a substerne petițiunile lor de concurs înștruite cu documinte în formă autentică despre calificațiunea și ocupațiunea lor de până acum în termen de 30 zile dela 1-a publicare în Fóia diecesană din Caransebeș Prea On. Domn *Filip Adam*, comisariul consistorial denumit pentru conducerea actului electoral și protopresbiter în Iam. 53 - 1

Iam în 11 Noembrie 1886.

Filip Adam

Protopresb. și Comisariul consis.

CONCURS.

Conform deciziei Venerab. Consistoriului din 21 Octombrie 1886 Nr. 343 §. pentru îndeplinirea postului învățătoresc la școala gr. ort. din *Banloc*, protopresbiteratul Ciacovei, se eserie concurs cu termen de alegere până la 7 Decembrie 1886 c.

Emolumintele sânt:

1. În bani gata 140 fl.
2. 25 III. de grâu și 12:50 III. de cucuruz.
3. Pentru lumină și sare 6. fl. Pentru lemne 20 fl. Pentru scripturistică 8 fl.
4. Pentru participare la conferințe 5 fl. La Reuniune 5 fl.
5. Paie pentru încăldirea școalei și chilieii învățătorului după trebuință.
6. 1½ juger de pământ arătoriu. — Dela înmormântări unde va fi poftit 33 cr. — Cortel liber cu 2 chilii și grădină de legumi.

Recurenții să-și trimită recursele înștruite cu documinte necesarii conform stat. org. bis. producând și diplomă din limba magiară, adresate comitetului parochial din Banloc Prea On. oficiu protopresbiteral în Ciacova, Cottul Timiș, până la 5 Decembrie vechiu.

Banloc, în 23 Octombrie 1886.

52—1

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine:

P. Miulescu
protopresbiter.

CONCURS.

Să eserie pentru ocuparea postului învățătoresc la școala răs. rom. din *Srediștea-mică*, Comitatul *Timișului*, protopresbiteratul *Vérșetului*, cu termenul de alegere până la 7. Decembrie 1886 st. v.

Emolumintele sânt:

1. în bani gata 300 fl. v. a.
2. pentru cercetarea conferințelor 10 fl.
3. „ scripturistică 5 fl.
4. „ curățirea școalei 5 fl.
5. Două jugere de vie.
6. Patru orgii lemne.
7. Cortel liber și grădină de legumi.

Recursele ajustate cu documintele prescise conform stat. org. bis. și adresate comitetului parochial din *Srediștea-mică*, să se subșternă oficiului protopresbiteral gr. or. în *Mercia per Varadia*. Recurenții au a să înfațisa la biserică în o duminică saș serbătore pentru de a-și arăta desteritatea în tipic și cântare.

Srediștea-mică la 31 Octombrie 1886. 48 - 2

Comitetul parochial în conțelegere cu protopresbiterul tractual.

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei vacante din opidul *Moldova-nouă*, protopresbiteratul Bisericii albe, diecesa *Caransebeșului*, se eserie concurs cu termenul până în 6. Decembrie 1886. st. v. în care și va fi și alegerea.

Emolumentele sânt:

- a) Salariu fies în bani dela societatea căilor ferate 300 fl. v. a. precum și 12. cară de lemne pe tot anul;

b) Venitul stolar usuat de 2,3 părți din parochia mäteră, care are 3.300 suflete;

c) Birul preoțesc după rescriptul declarator, conform ordinațiunei consistor. Nr. 326 B. ex 1886.

Parochul este îndatorat a merge în funcțiunii preoțesci tot atreia duminică și la filiile Padina Matei și Karlsdorf; până când inbilatul paroch *Constantin Popescu* va fi în viață, parochul are a-î da din sălariul ce-l capătă dela societate și din birul preoțesc jumătate.

Conform ordinațiunei consis. din 22. Iunie 1876 Nr 533 B. se observă aici, că după mörtea preotului iubilat sus amintit, parochul, fiind în parochie capelanie sistemisată, are a-î da capelanului 1/3 parte atât din stolă cât și din birul dela comuna mäteră. Fiind-că opidul Moldova nouă e parochie de clasa I. doritorii de a ocupa acest post au se posedă cualificaciunea prescrișă în §. 15. lit. a. din regulamentul pentru parochii.

Recurenții au a-și subșterne recursese lor instruate conform prescrișelor stat. org. bis. și regulamentului pentru parochii până în 6. Decembrie 1886. v. protopresb. *Bisericei-albe în Jam.*

În fine recurenții, cari voesc a ocupa acēsta parochie, au să se prezenteze în vreo duminică sau sērbătoare în s. biserică, spre a-și arēta desteritatea în cântare și predicare.

Moldova-nouă, în 20. Octombrie 1886.

45—3

Comitetul parochial

În conșelegere cu mine: *Filip Adam* protopresbiter.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului sistemisat de capelan în comuna Moldova-nouă, protopresbiteratul Bisericei-albe, diecesa Caransebeșului, se escrie concurs cu termin până în 6 Decembrie v. 1886, când va fi și alegerea.

Emolumentele sânt după ord. cons. Nr 533 din a nu 1876 următoarele:

1). Remunerațiunea anuală de 105 fl. v. a. dela societatea căilor ferate.

2). Paușal pentru călătorie la filiile Padina-matei și Karlsdorf cu 120 fl. pe fiecare an.

3). Birul preoțesc întreg din ambele filii și una a treia parte din mäteră după rescriptul declarator, conform ordinațiunei consistor. Nr. 326 B. ex 1886.

4). Stola îndatinată întregă din ambele filii și din mäteră una a treia parte.

Doritorii de a ocupa acest post au să se prezenteze în o duminică sau sērbătoare în mäteră spre a-și arēta desteritatea în cântare și predicare.

Recursese instruite conform statutului organic au să se trāmită protopresbiterului tractual *Filip Adam* în Jam până în 6. Decembrie 1886,

Jam, în 30. Octombrie 1886.

47—3

Comitetul parochial

în conșelegere cu protopresbiterul

Filip Adam.

CONCURS.

Pe baza decisului consistorial dtto 8 Octombrie a. c. Nr. 626 B. se escrie concurs pentru postul de capelan prelângă veteranul și neputinciosul preot *Grigorie Gherban* din Uliuc protopresbiteratul Jebelului cu termin până la ultima Noembrie a. c. st. v.

Emolumentele sânt a treia parte din tôte beneficiile parochiei, care este de clasa III-a

Competenții au ași trinite recursese lor instruite conform stat. org. și a Regulamentului pentru parochii până la sus indicatul termin la adresa Reverendis: D. *Alexandru Ioanovici* protopresbiter în Jebel.

Uliuc, în 2 Noembrie 1886.

Comitetul parochial în conșelegere cu protopresbiterul tractual. 50—2

Nr. 13 sc. ppr.

Edict.

Pe baza ordinațiunei Ven. Consistoriului al diecesei gr. or. rom. a Caransebeșului din 8 Octombrie 1886 Nr. 740 B. George Cernatescu din Calafat în România, după ce de 16 ani și-a părăsit domiciliul și pe legitima sa soție Alexandrina Cernatescu, născută Maciar de religiu-nea gr. or. din Mehadia, și acum nu se scie locul ubicațiunei sale, se citēză prin acēsta, ca în termin de trei luni, computat dela prima publicare a acestui edict în „Foia diecesană“, să se prezenteze înaintea subscrișului for matrimonial, căc la din contră procesul divorțial urzit în contra-î de cătră numita sa soție, se va pertracta și decide și în absența lui, conform prescrișelor regulamentului în cause matrimoniale.

Dela forul matrimonial gr. or. rom. de I. instanță al Mehadiēi.

Mehadia, în 3 Noembrie 1886.

49—2

Dionisiu Popoviciu

adm. protopresbiteral.

Licitațiune minuendă.

Pentru zidirea boltei (cerimeii), a templei și acoperirea cu șindilă (afară de turn) a bisericei gr. or. rom. din *Bănia*, în comitatul Căraș-Severin, protopopiatul Mehadiēi, se escrie licitațiune minuendă pe ziua de 30. Noembrie st. v. 1886. la 9 ore antemeridiane. Prețul de esclamarie e 2000 fl. și două mii fiorini în valuta austriacă; ér condițiunile referitoare se pot vedea la presiuiul comitetului gr. ort. din *Bănia*.

Concurenții vor avea a depune înainte de începerea licitațiunei un vadiu de 10% a prețului de esclamarie, la mâna presiuiului comitetului gr. ort. din loc.

Președintele comitetului parochial gr. ort.

Bănia, la 21. Octombrie 1886 st. v.

46—3

Lazar Petrovici m. p.

preș.

Bărsan m. p.

notarul comit.

Redactor răspundător Ioan Bartolomei.

Tiparul și editura tipografiei diecesane în Caransebeș, sub conducerea răspundabilă a lui G. Imbronovici.